

1ο Διεθνές Συνέδριο στην Κλασική Ψυχανάλυση
26, 27, 28 Απριλίου 2013
Αθήνα
`Σεξουαλικότητα και Διαστροφές

Τίτλος Εργασίας
Το μακρινό ταξίδι από την κλειτορίδα στον κόλπο

Περίληψη του Θεοδωρίδη Γιάννη

Η ορμή αποτέλεσε τον δομικό λίθο της Φροϋδικής ψυχανάλυσης. Οι περιπέτειες των ορμών συναρθρώνονται κλινικά στο Οιδιπόδειο σύμπλεγμα. Το αντρικό Οιδιπόδειο αποτέλεσε το πρότυπο της κατανόησης του συμπλέγματος, ενώ το γυναικείο περιγράφηκε σε αναλογία με το αντρικό. Η αντιστοίχιση αυτή, καθώς και η άποψη για το γυναικείο υπερεγώ, αποτέλεσαν πεδίο αντιδράσεων εντός του ψυχαναλυτικού χώρου. Θεωρήθηκε πως η Φροϋδική ψυχανάλυση είναι μια `ανδρική ψυχολογία` που αδικεί τις γυναίκες. Ο ίδιος ο Φρόυντ, δεν θεωρούσε την προσέγγισή για τη γυναικεία σεξουαλικότητα ολοκληρωμένη, χαρακτηρίζοντάς την, `μαύρη ήπειρο`. Προσδοκούσε να συμπληρωθεί η θεωρία του, ιδιαίτερα από τις γυναίκες ψυχαναλύτριες. Η θεωρητική συνεισφορά που ακολούθησε, συμπορεύτηκε με τη μοίρα της ίδιας της ψυχανάλυσης η οποία πήρε διαφορετικές κατευθύνσεις. Η Η. Deutsch, ο Β. Grunberger, η J. Smirgel, κ.ά., παρέμειναν στην Φροϋδική οπτική για τη γυναικεία σεξουαλικότητα, ενώ άλλοι όπως η Μ. Klein, η Κ. Horney, ο Ε. Jones, κ.ά., διαφοροποιήθηκαν, ακολουθώντας τη μεταστροφή του ενδιαφέροντος της ψυχανάλυσης, από τη σχέση του υποκειμένου με τις ορμές του, στη σχέση του με το αντικείμενο. Προσεγγίσεις υπήρξαν επίσης σε επιμέρους ζητήματα από άλλους όπως ο Κ. Abraham, η Μ. Bonaparte, η Ρ. Greenacre κ.ά. που προσέθεσαν στην κατανόηση. Ο Φρόυντ βέβαια, ποτέ δεν μίλησε για αντρική και γυναικεία ορμή, αλλά μόνον για διαφορετική κλινική πορεία στα δύο φύλα. Αναφέρθηκε όμως στην ενεργητική και παθητική `έκφραση` της ορμής. Η παθητική πλευρά αποτέλεσε το `ηλεκτρικό` πεδίο των `απαρνήσεων` λόγω της συνταύτισης του κόλπου με εκείνη την παθητικότητα που συνάδει με την αδράνεια και το θάνατο. Το φανταστικά `ενεργητικό` όργανο, η κλειτορίδα, έγινε προτιμότερο από το `παθητικό` όργανο, τον κόλπο, τόσο στο φυσικό υποκείμενο, όσο και στην ίδια την ψυχανάλυση, καθιστώντας την ορμική μετάβαση προς τον τελευταίο και την συνεπαγόμενη κατάκτηση της θηλυκότητας, την πιο δύσκολη υπόθεση. Η `φεμινιστική` ψυχανάλυση έγινε μέρος αυτής της δυσκολίας, στο βαθμό που η αποδοχή του ευνουχισμού αποτέλεσε και για αυτήν, ανυπέρβλητο ταμπού. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται, με επίκεντρο το έργο του Φρόυντ, εμβάθυνση στο ιδιαίτερο νόημα των μεταστροφών της ορμής μεταξύ ενεργητικότητας και παθητικότητας. Η προσέγγιση αυτή αναδεικνύει αφ' ενός μεν, την δυναμική της Φροϋδικής κατανόησης, αφ' ετέρου δε, την ουσιαστική φεμινιστική της διάσταση. Η μετάβαση στον κόλπο, δεν ταυτίζεται με έκπτωση στην αδράνεια, καθώς μαζί με τη μήτρα συνιστούν την αρτιότερη στυτική κατάσταση του ανθρώπου, που δέχεται και γεννά. Η ενεργητικότητα βρίσκει τον τελικό της προορισμό στον κόλπο, και αναβαθμίζεται σε εσωτερική δημιουργικότητα. Η θηλυκότητα καθίσταται η πιο ολοκληρωμένη μορφή εξανθρωπισμού, η αποδοχή όμως του γυναικείου ευνουχισμού, για την απόκτησή της, θα είναι ταυτόχρονα, η πύλη και οι συμπληγάδες της εξύψωσης. Η άποψη αντίθετα της πρώιμης διεγερσιμότητας του κόλπου, παρακάμπτει τον ευνουχισμό και στερεί έτσι από τον κόλπο και την θηλυκότητα το μέγιστο προνόμιο της μετουσίωσης. Η παραπάνω θεωρητική θέση αναπτύσσεται παράλληλα με σχετικές κλινικές περιπτώσεις και όνειρα ασθενών σε ψυχανάλυση.